

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

28 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:
președinte
judecători

Iurie DIACONU
Liliana CATAN
Victor BOICO

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului ordinar, declarat de avocatul Miroslav Cauș în numele inculpatului, prin care se solicită casarea sentinței Judecătorei Bălți, sediul Central din 13 noiembrie 2018 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 27 martie 2019, în cauza penală privindu-l pe

STARCIUC Mihail XXXXX, născut la
XXXXX, originar și locuitor al XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 22.01.2016– 13.11.2018;

Instanța de apel: 06.12.2018 – 27.03.2019;

Instanța de recurs: 03.03.2021 – 28.04.2021.

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătorei Bălți, sediul Central, din 13 noiembrie 2018, Starciuc Mihail a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe termen de 9 ani, cu executare în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții legate de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de 3 ani.

A fost admisă parțial acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Guțu Clementina și s-a dispus încasarea de la Starciuc Mihail a prejudiciului material în mărime de 316.535 lei, cheltuielile de asistență juridică în mărime de 1500 lei și prejudiciul moral în mărime de 10.000 lei.

În rest cerințele părții vătămate Guțu Clementina privind încasarea de la Starciuc Mihail a prejudiciului moral s-au respins ca fiind neîntemeiate.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, în fapt, a constatat că, Starciuc Mihail la data de 07.08.2015, acționând cu intenția îndreptată spre dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin inducerea în eroare a lui Guțu Clementina, cu care era în relații de prietenie și care este o fire credibilă, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului precum că

v-a lua pentru Guțu Clementina un împrumut de bani în sumă de 1500 euro, în schimb a determinat-o pe ultima de a-i elibera pe numele său o procură pe apartamentul ce-i aparținea numitei Guțu Clementina cu drept de proprietate, care este amplasat pe XXXXX, ca ulterior Starciuc Mihail să poată primi împrumutul sus menționat și promis lui Guțu Clementina, cu gajarea apartamentului nominalizat.

Ulterior, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, folosind procura eliberată de Guțu Clementina, Starciuc Mihail prin comportamentul său viclean și dolosiv a gajat apartamentul nominalizat la Organizația de Microfinanțare „Cerere Credit”, care este amplasată în XXXXX, și a primit un împrumut în loc de suma convenită de 1500 de euro sumă de 10.000 euro, care conform cursului valutar al BNM constituia suma de 209.979,00 lei, pe care nu le-a restituit părții vătămate Guțu Clementina.

În scopul achitării împrumutului dobândit de către Starciuc Mihail, Organizației de Microfinanțare „Cere Credit”, pentru a nu pierde dreptul de proprietate asupra apartamentului în cauză, i-a fost achitată suma de 14.500 euro, echivalent a 304,469,55 lei. Astfel, părții vătămate Guțu Clementina i-a fost cauzat un prejudiciu în proporții deosebit de mari.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare, a fost atacată cu apel de către avocatul Florea Iuri în numele inculpatului, care a solicitat casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care Starciuc Mihail să fie achitat.

Avocatul a indicat că, instanța de fond nu a motivat în sentința vis-a-vis de calificativul de înșelăciune în acțiunile lui Starciuc Mihail față de Guțu Clemantina și nu a reținut argumentele apărării în sensul combaterii acestui calificativ al infracțiunii imputate lui Starciuc Mihail în situația în care însăși Guțu Clemantina l-a rugat să ia un împrumut, mergând împreună atât la notar cât și la Organizația de Microfinanțare “Cerere Credit” unde a depus o declarație în lipsa lui Starciuc.

De asemenea, instanța nu s-a expus asupra declarațiilor martorului Timofei Igor care a declarat că personal de câteva ori a transmis bani lui Gutu Clemantina din partea lui Starciuc Mihail.

Apelantul a considerat că instanța de fond a analizat unilateral cumulul de probe și eronat a adoptat o sentință de condamnare a inculpatului în comiterea infracțiunii prevăzute la art.190 alin. (5) Cod Penal.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 27 martie 2019, apelul avocatului Florea Iuri în interesele inculpatului a fost respins ca nefondat, cu menținerea sentinței fără modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat că, instanța de fond a verificat complet sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludentei, utilității și veridicității lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului care s-a confirmat prin probele acumulate pe dosar, cercetate

în instanța de fond și de apel, acțiunile inculpatului fiind corect calificate de către instanța de fond conform art. 190 alin. (5) Cod penal.

Argumentele invocate în apel referitor la faptul că instanța nu s-a expus asupra declarațiilor martorului Timofei Igor care a menționat că personal de câteva ori a transmis bani lui Guțu Clemantina din partea lui Starciuc Mihail și acțiunile acestuia nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii incriminate precum și faptul că între inculpat și partea vătămată existau relații litigioase de natură juridică civilă, au fost apreciate de instanța de apel ca declarative și lipsite de careva temeii, considerându-le ca fiind un mijloc de apărare.

Instanța de apel a constatat că instanța de fond a stabilit cert vina inculpatului în faptele incriminate rezultând din ansamblul probelor prezentate în instanță, inclusiv plângerea depusă de către Guțu Clemantina în adresa IP Bălți (*Vol.I, f.d.5*); plângerea depusă de către Guțu Clemantina în adresa Procuraturii (*Vol.I, f.d.10*); Certificatul eliberat de Î.S.,Cadastru” (*Vol.I,f.d.12*); Raportul de evaluare nr.1339 (*Vol.I,f.d.13-14*); Procura eliberată de notarul Agachi Aliona (*Vol.I, f.d.15-16*); contractul de ipotecă (*Vol.I,f.d.19-27*); ordonanță de ridicare (*Vol.I,f.d.57*); procesul-verbal de ridicare (*Vol.I, f.d.58-61*); copia convorbirii pe rețeaua telefonică (*Vol.I, f.d.62-63*); recalcularea la data de 09.12.2015 pe numele lui Starciuc Mihail (*Vol.I, f.d.64*); ordonanță de recunoaștere și de anexarea a corpurilor delictive (*Vol.I,f.d.65*); ordonanță de recunoaștere în calitate de parte civilă (*Vol.I, f.d.66*); ordonanță de ridicare (*Vol.I, f.d.68*); procesul-verbal de ridicare (*Vol.I, f.d.69*); Certificatul eliberat de Auto Lombard (*Vol.I, f.d.70*); Cazierul contravențional în privința lui Starciuc Mihail (*Vol.I, f.d.75-76*); Caracteristică eliberată de secretarul Primăriei s. Borosenii Noi, în privința lui Starciuc Mihail (*Vol.I, f.d.79*); declarațiile părții vătămate Guțu Clemantina (*Vol.I, f.d.139-146*); acțiunea civilă înaintată de Guțu Clemantina (*Vol.I, f.d.149-150*); certificatul eliberat de Auto Lombard (*Vol.I, f.d.151-155*); declarațiile martorului Guțu Iulian (*Vol.I, f.d.158-160*); declarațiile martorului Ghilețchi Roman (*Vol.I, f.d.161-166*), probe care incontestabil au demonstrat vinovăția inculpatului și care au fost prezentate de partea acuzării în cadrul ședinței instanței de apel în respingerea argumentelor din apelul avocatului și al inculpatului.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, avocatul Miroslav Cauș în numele inculpatului a atacat-o cu recurs ordinar, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 8, 12 Cod de procedură penală, solicitând casarea deciziei și dispunerea rejudecării în instanța de apel în alt complet de judecată.

În motivare recurentul solicită repunerea în termenul de recurs, emis pe motiv că inculpatul se află peste hotare din 13.09.2017 până în prezent, fapt ce dovedește că ultimul nu a luat cunoștințe cu decizia instanței de apel, și că apărătorul inculpatului nu a fost prezent la pronunțarea deciziei instanței de apel.

Recurentul menționează că, inculpatul a aflat în luna decembrie 2020 de la organul de executare despre existența sentinței definitive de condamnare, după care a

angajat un alt avocat prin care a luat cunoștință cu deciziile instanței de fond și de apel.

Recurentul este de părere că probele prezentate nu confirmă întrunirea elementelor infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal. Instanța a soluționat eronat acțiunea civilă neținând cont de recipisa părții vătămate, care confirmă datoria față de inculpat.

Din declarațiile inculpatului, dosarul penal a fost instrumentat de colegii fratelui părții vătămate care activează în organele de poliție, iar procurorul care a gestionat dosarul penal este verișorul părții vătămate.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia sa asupra recursului avocatului, menționând că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind declarat peste termen.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, *instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că recursul este declarat peste termen.*

Din actele cauzei se constată că avocatul Miroslav Cauș, la 15.02.2021, a transmis recursul ordinar, aceasta fiind recepționat cu numărul de intrare 734 din 15.02.2021.

Una din cerințele obligatorii la depunerea recursului se referă la respectarea termenului de declarare a acestuia de către titularii cererii respective. În corespundere cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei instanței de apel. Ca atare, termenul de recurs are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se consideră ca tardiv, deoarece legea procesual-penală nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Potrivit dispozițiilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală: „*în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.*”

Din actele cauzei se constată că în cadrul examinării cauzei penale în instanța de fond, inculpatul a fost prezent la ședința din 26.12.2016 și a făcut declarații (vol.-I, f.d. 170-180) după care, din motive necunoscute instanței nu s-a mai prezentat la ședințele de judecată, și la 02.03.2018 s-a dispus aplicarea măsurii preventive sub formă de arest preventiv și s-a anunțat în căutare Starciuc Mihail (vol.-I, f.d. 225-227). Pronunțarea dispozitivului în instanța de apel a avut loc la 27.03.2019 (vol.-II,

f.d. 56-57), în prezența avocatului Florea Iuri, în aceeași ședință fiind anunțată data pronunțării deciziei motivate la 24.04.2019 (vol.-II, f.d 53). La pronunțarea deciziei motivate, apărătorul din motive necunoscute nu s-a prezentat, iar inculpatul era anunțat în căutare (vol.-I, f.d. 58). Conform scrisorii de expediere din 16.05.2019, în adresa apărătorului a fost expediată copia deciziei (vol.-II, f,d, 64).

Potrivit art. 319 alin. (2) Cod de procedură penală, *partea prezentă la un termen de judecată nu mai este citată pentru termenele ulterioare, chiar dacă va lipsi la vreunul dintre aceste termene*. Din conținutul acestei norme, se desprinde faptul că, dacă partea, cunoscând despre data următoarei ședințe, nu se prezintă la aceasta, consecințele neprezentării îi sunt imputabile, iar despre rezultatele ședinței partea urmează să se documenteze individual. Or, cele consemnate supra sunt subsecvente și speței date, adică faptul că inculpatul nu s-a prezentat la ședința de judecată la care a fost pronunțat dispozitivul și decizia integrală a instanței de apel, nu îl absolvă dreptul de a declara în termen recursul ordinar.

În același context, este important de a menționa că, la pronunțarea hotărârii integrale legea nu solicită obligatoriu prezența părților, iar pentru părțile care nu s-au prezentat la pronunțarea sentinței, se consideră că au luat cunoștință de conținutul hotărârii motivate la data pronunțării, cu atât mai mult că, hotărârile se plasează pe portalul web al instanței de judecată, astfel devenind publice pentru toți. Călăuzitoare în acest sens este și practica judiciară națională, potrivit căreia s-a statuat că neprezentarea părților, care au fost legal citate la ședința de judecată, dar s-au eschivat de a se prezenta, termenul de atac și pentru acestea oricum se calculează din momentul pronunțării hotărârii integrale.

Totodată urmează de menționat și practica CEDO, cauza *Kattan versus România* (decizia din 21 ianuarie 2014), prin care s-a statuat că nu va fi încălcat art. 6 din CEDO, în cazul când inculpatul contribuie la crearea unei situații, în care în mod rezonabil a putut prevedea consecințele comportamentului său - examinarea cauzei în lipsa sa. În cazul când inculpatul a cunoscut despre desfășurarea judecății și nu s-a prezentat în fața instanțelor, este vorba despre o condiție procesuală culpabilă a inculpatului.

La caz, instanța de fond a reținut că, nu poate fi pus la îndoială faptul că inculpatul a cunoscut despre existența dosarului penal și examinării acestuia de către instanța de judecată, or, la nenumăratele citații acesta nu s-a prezentat în fața instanței, iar procedurile de aducere silită nu au putut fi executate, pe motivul imposibilității stabilirii locului aflării inculpatului, iar măsurile întreprinse în vederea căutării ultimului în baza dosarului de căutare conform informațiilor (vol.-I, f.d. 225-226, vol-II, f.d. 52) nu au avut rezultate pozitive.

Pe cale de consecință, având în vedere cele consemnate supra, Colegiul reține că, în cauza deferită judecății, termenul de declarare a recursului a fost omis de către recurent, respectiv argumentele aduse de acesta în cererea de recurs nu vor fi preluate pentru examinare, partea fiind decăzută din dreptul de a exercita această cale de atac.

În această ordine de idei, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră, că recursul ordinar declarat de avocatul inculpatului, este inadmisibil, ca fiind declarat peste termen.

9. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul Miroslav Cauș în numele inculpatului, împotriva sentinței Judecătoriei Bălți, sediul Central din 13 noiembrie 2018 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 27 martie 2019, în cauza penală privindu-l pe *STARCIUC Mihail XXXXX*, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 28 mai 2021.

Președinte

Iurie DIACONU

Judecător

Liliana CATAN

Judecător

Victor BOICO